

Szabadkai Újság

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap délelben, ünnep- és vasárnap kivételével.
Előfizetési díj helyben és vidékre negyedévre 6 korona.

Felelős szerkesztő:
Pusztai Béla.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
I. ker., Egressy-utca 28. szám (Haverda-ház).
Telefonszám: 609.

A német csapatok bevonultak Odesszába

Berlin, március 14. (A Wolff-ügyökség jelentése.) A német csapatok tegnap bevonultak Odesszába.

Az angolok a norvégek ellen.

Stockholm, március 14. Anglia néhány nap előtt kijelentette, hogy Norvégiának csak úgy hajlandó biztosítani szabad tengeri kereskedelmet, ha az ő utasításait minden pontban elfogadja. Nemrégiben emiatt végső pontra hágott az elkeseredés, mert már eddig is sokat szenvedtek Angliától.

Amerikai csapatok mennek Kisázsiaiba.

Bern, március 14. Amerika most már nemcsak az európai harctérre és Japánnak, hanem még a kisázsiai vonalra is ígért csapatokat. A nagy hangon ígért öt millióból egy milliót ida akar küldeni, hogy a központi hatalmak minden akcióját megghiusítsa.

A vatikán és a szocialisták.

Luganó, márc. 14. A vatikánban folyton több hive van annak az áramlatnak, hogy kössön különbékét, mielőtt még Románia sorsára jutna. A pápa se az antant hive, mint azelőtt. Egyesek azt akarják, hogy a vatikán a szocialistákkal szövetezzék a béke érdekében.

Svájc az antant ügynökei ellen.

Bern, március 14. A svájci szövetség tanácsa tegnap ülést tartott, amelyen főleg azzal foglalkoztak, hogy az antant ügynökeinek a káros munkáját megakadályozzák. Szigorú intézkedéseket léptetnek életbe, hogy a semlegességüket megőrizik.

A finnek végképpen elfordultak a svédektől.

Berlin, március 14. (Wolf-ügyökség.) A finnek az utolsó napok eseményei miatt végképpen elfordultak a svédektől, mert belátták, hogy Svédország a saját önző céljainak a megvalósítását akarta keresztül vinni, a tervezet beavatkozással és a finnek érdekeit csak látszólag támogatni.

Botrány a Reichsratban.

Bécs, március 14. A Reichsratban szerdán botrány volt. Sukup cseh képviselő szóvátette Prága rossz élelmezési viszonyait, mire Wolf képviselő megjegyezte, hogy jobban élnek Prágában mint Bécsben. Ridlov cseh képviselő erre egy cukor darabot dobott Wolffhoz, aki neki akart rohanni, de Maseta cseh képviselő fellökte úgy, hogy hanyat esett. Erre nagy botrány támadt, mely csak hosszú percek múlva csendesedett le. Az elnök Masatát, Ridlovot és Wolffot rendreutasította.

Eszterházy, Windisgrätz és Vázsonyi a házfelosztás mellett.

Bécs, március 14. A kihallgatások után Budapesten folytatják a tárgyalásokat, melyek a Károly-keresztesek és az erdélyi részekre való kihatás körül fognak forogni. Eszterházy és Windisgrätz a házfelosztás mellett foglaltak állást. Hasonló álláspontra helyezkedik a napokban kihallgatáson megjelenő Vázsonyi is. Megállapítható tehát, hogy a kompromisszumos tárgyalások a legnagyobb energiával folytatódnak. Viszont első előkészületek is megtörténtek a házfelosztásra. Ebben az értelemben tisztázódott a helyzet a mai kihallgatásokon.

Bolo-pasának nem kegyelmeztek meg.

Páris, március 14. (Reuter-ügynökség.) Bolo-pasa kegyelmi kérvényét elutasították.

Repülőink sikere Itáliában.

Budapest, márcis 14. (Hivatalos jelentés.) Venetiában két osztrák-magyar harci repülő légitámadások megtorlása céljából megtámadta a Mestertől északkeletre levő olasz repülőteret. Négy indulásra kész ellenséges repülő vadászosztágon rajtaütöttek, bombákat és heves géppuskatűzet zudítottak rá. Egy olasz repülőgépcarnok összedőlt. Repülőink teljes számban tértek vissza. A vezérkar főnöke.

Japán tábormokok Kinában.

Madrid, március 14. Japán teljesen magáévá tette a kadsereg megszervezését és kiképzését. Eddig is több ezer tisztet küldött a kiképzés vezetésére. Most pedig harminc tábormokot jelölt ki arra, hogy Kinában a csapatok felett parancsnokoljanak.

Hindenburg és a kancellár a német császárnál.

Berlin, március 14. (Wolff-ügyökség.) A császár és császárné tegnap Berlinbe érkeztek. A császár nyomban fogadta Hindenburgot és a kancellárt, továbbá meghallgatta a vezérkar előterjesztéseit.

Kihallgatások a királynál.

Bécs, március 14. A király Wekerlét, Andrássyt, Tiszát együttesen negyedórás kihallgatáson fogadta. Az audencia általános politikai kérdésekről folyt. Eszterházy Windisgrätz külön-külön voltak kihallgatáson.

A király kompromisszumot akar.

Budapest, március 14. A munkapárti beavatottak szerint a király azzal bocsájtotta el a politikusokat, hogy folytassák a kompromisszumos tárgyalásokat. Tisza állhatatosan megmaradt az álláspontja mellett.

Ugron Gábor Erdély királyi biztosa.

Budapest, március 14. A király Ugron Gábor volt belügyminisztert Erdély királyi biztosává nevezte ki. A kinevezés a hivatalos lap holnapi számában fog megjelenni.

A nagybirtokosok és a bankok.

Szabadka, márc. 14. Már nem ujság az, ha egy bankot megtámadnak amiatt, mert földet, erdőt vásárol. A hazafias felháborodás a keresztvizet is leszedi a bankigazgatókról, akik bankjaiknak jövedelmet, hasznót igyekeznek szerezni. Ámbár nehezen lehet ezt megszokni, de érthető, mert az emberiségnek más céljai is vannak, mint az, hogy termeljen. A termelés maga is ezeket a célokat szolgálja. Nem mindegy tehát, hogy ki termel. Kulturális tekintetben tényleg nagy különbség az, ha a földesur gazdálkodik, vagy ha a bank teszi azt, de alacsonyrendű farizeuskodás a bankokat odaállítani a közfelháborodás célpontjaivá.

A bankok, — már a me-

lyik — dicséretes kötelességet teljesítenek a maguk szempontjából és végtelen sokat használnak az országnak, amikor az elhanyagolt földeken és erdőkben a nagyuri gazdálkodást intenzív és iparszerűleg tűzött termelésre változtatják át.

Ha valakit támadni és valakinek szemrehányást tenni lehet, úgy az csak a nagybirtokos, aki mind a tündöklő hazafiság fényében ragyog, de azért jó pénzért odaadja földjét, erdejét az „annektáló” bankoknak.

De ki látja ezt meg? Ha mi árendába vettük volna ezt a témát, mint azok a laptársaink, akik azt állandóan napirenden tartják, mi bizony operálhatnánk a bandzsalságunkat és mindig odanéznénk, a hová ütünk!

A rokkantak földje.

— Megkezdték a kincstári birtokok parcellázását. —

(Saját tudósítónktól.) Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter nemes elhatározása, hogy a rokkantoknak, az állam birtokai- ból földet juttat, az egész országban meleg visszhangra talált. Az állami akció már olyan stádiumban van, hogy a parcellázást megkezdhetik.

Az a földterület a melyet Serényi gróf e célra kijelölt, elég nagy, elég tekintélyes, de még mindig nem elég ahoz, hogy belőle minden rokkant kapjon, azért nagylelkű elhatározás volna az, ha hazánk nagybirtokosai is

felajánlanának e célra birtokaikból egy bizonyos részt, legalább a kérdés gyökeres megoldást találna

Szabadkán és Szabadka környékén számos nagykiterjedésű birtok fekszik, amelynek mind-egyikéből adni lehetne egy-egy részt anélkül, hogy azt a birtok gazdája megérezné. A háboruban megrokkantak, a hazai föld megvédelmében lettek nyomorékokká, komoly kötelességük tehát azoknak, akikért katonáink szenvedtek és véreztek, védelmezőik jövőjéről és megélhetéséről gondoskodni!

Békétlenkednek a — Béke kávéházban.

Szabadka, márc. 14. (Saját tudósítónktól.) Mintegy két hét előtt a „Lang“-féle sör-csarnok helyén új kávéház nyílt meg, a neve: „Béke-kávéház.“ Szép hazánk egyik városában sem ismerünk ilyen elnevezésű kávéházat, érthető, hogy siettünk annak megtekintésére... Ahol a „béke“ honol, e gondolattal áthatva nyitottunk be az ajtón. Oh milyen érzékeny csalódásban volt részünk rögtön az első percben.

Egyik asztalnál ittas katonák emlegették nem elég csendesen és nem valami barátságos hangon a nagy természet Urát. A másikon már katonák és civilek vegyesen hangos vitatkozásban voltak — ha ugyan lehet ezt vitatkozásnak nevezni. — Ez volt az első percben! A követke-

zőkben már elhangzott csattanásoknak lehetünk fültanui és borzadva láttuk, hogy szék emelkedik a levegőbe.

A föld vonzó ereje folytán természetesen nem sokáig lebeghetett levegőben a szék, iszonyu erővel vágódott tehát le az előtte alkalmatlankodóra. — És itt még nem szűnt meg a virtusmunka! Parázs verekedés alakult ki a haragosok között s úgy tudjuk, hogy a rendőri beavatkozás vett annak végét. — E sorok végén meg kell jegyeznünk, hogy ilyen dolgok után nem tudjuk és nem is lehet megérteni, miért kapta e kávéház a „béke“ elnevezést?

Igazán szivszorongva várjuk, hogy a „Hadak Istene“ mikor fogja elküldeni hozzánk és e kávéházhoz az igazi, szent békét.

Egy hatos honvéd önkéntes tragédiája.

Két évig nem adott életjelt magáról, mert nyomorék.

Szabadka, márc. 14.

(Saját tudósítónktól.) A háborúnak páratlan esete az, amely most került nyilvánosságra és amelynek a szereplője egy hatos honvéd önkéntes. A történet olyan érdekes, hogy megköveteli az egész tragédia nyilvánosságra hozatalát.

Stern Adolf tizenkilenc éves hatos honvéd önkéntes 1915-ben vonult be katonai szolgálatra. A kiképzés és a tiszti tanfolyam befejezése után a galíciai harctérre került.

Innen gyakran irt szüleinek az elején. Egy napon azonban megszüntek jönni a levelek. Hónapokig vártak arra, hogy életjelt adjon magáról, mert azt hitték, hogy orosz hadifogságba került. Semmiféle életjelt azonban nem kaptak róla és így úgy vették, mintha eltűnt volna. A vörös-keresztnél is érdeklődtek a hozzátartozói, ahonnan szintén azt a választ kapták, hogy Stern Adolf önkéntes eltűnt.

Azóta egészen a múlt év novemberéig nem állott be fordulat Stern Adolfot illetőleg. Ebben a hónapban a hozzátartozói, akik az egyik nagyobb bácskai városban laktak, levelet kaptak Oroszországból egy főhadnagytól, aki Stern Adolf századparancskoka volt.

A főhadnagy az iránt érdeklődik, hogy mi van vele. Ő ugyanis egy útközvetben vele együtt volt. Stern Adolf akkor öt súlyos sebet kapott, amelyeket ő akart bekötözni. Azonban, ami-

kor hozzá akart fogni a segítsé- hez, rohanták meg őket az oroszok és őt is magukkal hurcolták. Azóta nem tud semmit Stern Adofról.

A hozzátartozók ezek után már azt hitték el, hogy Stern Adolf a harctéren halt meg. Nemrégiben azonban egy ismerősük, aki szintén katona, Budapestre utazott és véletlenül bejutott abba kórházba, ahol a háboru legszomorubb nyomorékjai vannak elrejtve a világ elől, ahol azokat tartják, akiknek se kezük, se lábuk nincsen.

Ebben a kórházban találta meg a betegek között állítólag Stern Adolfot, mint nyomorékot, mert el kellett vágni a kezét és a lábát, hogy életben maradjon. Stern Adolf a kórház igazgatóság állítása szerint két éve van ott és a nevét nem akarta megmondani, aminek igen mély oka van. Stern Adolf azért titkolta a nevét, mert nem akarta, hogy a hozzátartozói tudjanak róla, mert nyomorék. A lelki intelligenciája és érzékenysége nem engedte, hogy a hozzátartozóinak óriási fájdalmat okozzon azzal, hogy megtudják az ő nyomorékságát. Önmagában akarta temetni a szenvedéseit és végképpen eltűnni a világ elől.

A sors véletlenje azonban mégis felfedezte. Hozzátartozói most látogatják meg és valószínűleg kérni fogják a kórházat, hogy otthon ápolják, ami nem fog eredményre vezetni. Utasítás van ugyanis arra, hogy az ilyen nyomorékokat a kórházban kell tartani.

Hány ingatlan-vétel és eladás történt Szabadkán egy hét alatt.

A telekkönyvi hivatal kimutatása.

Szabadka, márc. 14.

(Saját tudósítónktól.) A szakadkai telekkönyvi hivatal szerint március 6-tól március 12-ig a következő ingatlan eladásokat eszközölték:

Laczkó Jakab és neje Fábrián Józseftől, Szavits Dávid és társa Radicsevits Jánostól és nejétől, Lutz József és társa Scholz Magdolnától. özv. Krnyaicszky Istvánné Krnyaicszky Radovántól és társától, Szudarevits Antal és neje Sümegi Sándortól, Kalmár Marcella Kalmár Eteltől és társától, Hubert Irma Hubert Jánostól, Sebestyén Antal és neje iff. Kochmár Mihálytól, Rómits János és társa Sárcevic Péternétől, Ivits Mihályné Vojnits Alajostól, Devadevits József és neje, Szogyi András és neje,

Babiánovits András és neje, Szabadkától városától teltet vettek.

Vujkovits S. Félix Katancsich Klárától. Nagy Gézáné Horváth Józseftől, Kákonyi Mátyás Brancsich Milostól, Vojnits H. Lajosné Vojnits H. Lajostól, Rudinszki Ferenc Temunovits Páltól, Crnkovits János özv. Omerovits Lázárnétól és társától, Herzl Julianna Herzl Jánostól, özv. Basits O. Albertné Biermann Mórától házat vett.

Berényi Mihály és neje Ratsmány Antalnétól, Szalai András és neje Racsmány Antónia ellen, Szabó Ferenc és társa Kókai Istvántól és társától, Irsai Istvánné Irsai Istvántól, Gönczö Ferenc Hoczki Andrásától és társától földet vett.

Gyenge az előmenetel az iskolákban,

A hosszú szünidő az oka. — A tanulók elszoktak a fegyelemtől.

(Saját tudósítónktól.) Néhány nappal ezelőtt írta meg a Szabadkai Ujság egy szabadkai úri-gyerekek kalandvágását és szokását. Most pedig azt kénytelen leszögezni hiteles adatok alapján, hogy az iskolákban az előmenetel és a fegyelem sokkal gyöngébb, az idén mint az eddigi években.

Ennek nem az iskola, nem a tanárok és a tanítási módszerek az okai, hanem a háborús viszonyok és maguk a tanulók. A szénhiány miatt heteken keresztül nem lehetett fűteni az iskolákat és emiatt a karácsonyi szünidő hat hétig tartott. Ez alatt az idő alatt a tanulók legnagyobb része elszokott a tanulástól és a fegyelemtől. Erre rugót pedig az adott, hogy a háboru alatt évről-évre nagyobb szünetekkel rövidítik meg a tanítási időszakot.

Természetes, hogy a tanulók fiatal gondolkozással minden másra vágnak inkább ilyen körülmények között, mint a tanulásra és iskoláztatásra. A Szabadkai Ujság munkatársának

ebben az ügyben alkalma volt az egyik szabadkai iskola igazgatójával beszélni, aki a következőket mondotta:

— A tanulók igen nagy része elhanyagolta kötelességét. Nem lehet parancsolni nekik, mert nem engedelmeskednek. Olyan módon viselkednek, ahogy egy iskolában nem szabad. Azokra hivatkoznak, ha rendre utasítjuk őket, akik az iskola padjából a harctérre kerültek és onnan mint hősök jöttek vissza. Az a tanulók felelete, ha szigorított intézkedéseket teszünk, hogy ők is egy idősek azokkal, akik a hazáért harcolnak.

— Ez bizonyítja azt, hogy milyen ferdén és rövidlátóan bírálják a helyzetet a nagyobbak. A kisebbek pedig, önkéntelenül is átvesszik azt, ami helytelen a felnőttektől. Éppen most folynak a tárgyalások arra vonatkozólag, hogyan lehetne akár még a legszigorúbb intézkedéssel is ezeket az állapotokat megszüntetni, hogy az előmenetel és a fegyelem a rendes mederbe térjen.

Sok a kiskoru bűnös Szabadkán.

— Meg kell rendszabályozni a gyerekeket! —

Szabadka, márc. 14.

(Saját tudósítónktól.) A Szabadkai Ujság több ízben szóval tette azt, hogy éretlen suhancok, ugyszólván még gyermekek, milyen garázda és duhaj életmódot folytatnak Szabadkán. E cikkeink kapcsán megpendítettük azt az eszmét, hogy mint Budapesten, Szabadkán is gyermekrendőrséget szervezzenek. Erre most már égetően nagy szükség volna, mert feltűnő módon szaporodik a kiskoru bűnösök száma.

A vidéki városok közül Arad sürgette leginkább a gyermekrendőrség felállítását és ámbár ez a kívánsága még nem telje-

sült, annyit mégis elértek az aradiak, hogy a rendőrség érelyes akcióba kezdett, a melynek az a célja, hogy a gyermekbűnösök további garázdálkodásának eleje vétsék.

Az aradi rendőrfőkapitány hirdetményt bocsájtott ki, a melyben szigorúan figyelmezteti a szülőket, gyámokat, gondnokokat és munkaadókat, hogy a törvény értelmében köteles felügyelet gyakorlását el ne mulasszák, mert ellenesetben súlyosan meg fognak büntettetni.

Vajjon mikor ad ki a szabadkai főkapitány ilyen ukázt?

Olcsóbbak lettek a szabadkai cipészek.

Titokban tartják az áresés okát.

(Saját tudósítónktól.) A cipők talán sehol az egész országban nem értek el olyan magas árat, mint Szabadkán. Itt az utolsó hónapokban olyan jól ment a cipészek dolga, hogy alig akartak elfogadni javítást, fejelést, talpalást és egy pár új cipő csináltatásért 400—500 koronát is elkértek.

A közönség állandóan zugolódott és panaszkodott a cipészek ellen. Mindenfelé fordultak, hogy a helyzetet segítsenek. A hatóság erre elhatározta, hogy cipész-műhelyt állít fel. A kormány pedig már számtalanadszor, de újra

megígérte, hogy cipőket hozat külföldről, amelyek jók és olcsók lesznek.

A szabadkai cipészek most egyszerre, talán ezen ígéretre, talán más okokból, olcsóbbak lettek. A cipők készítését jó tíz százalékkal olcsóbban vállalják (csodálatos és igen fontos az, hogy vállalják). A javítás is most könnyebben megy. Ezenkívül a bőr és a talp is jobb, mint eddig.

Érdeklődtünk, hogy miért történt ez olyan hirtelen, de sehol se kaptunk felvilágosítást. Ez úgy látszik, a cipészek titka marad.

NAPIHIREK.

Március idusa. A szabadságünnep idei évfordulóját ismét csatazaj közepette értük meg. Pedig mondtuk tavaly ilyenkor — lesz még ünnep a világon. Ez az ünnep csak nem akar eljönni. Ma is ép oly bizonytalanságban vagyunk, mint a múlt évben. Március idusa szomorú ünnep az idén. Nincs már lelkesedés, nincs már öröm. Szívünk-ből a márciusi napok emlékeit kitépni nem lehet, gondolni fogunk rájuk, de ünnepelni majd csak akkor fogunk, ha ismét béke lesz a világon.

Katonai kitüntetések. A hivatalos lap száma közli, hogy az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartás elismerésül Haász András népfelkelő a másodosztályú ezüst, Schäfer István és Sarnyi János népfelkelő a 6. honvédegyalozrednél a bronz vitézségi érmet kapták.

Március tizenötödike az iskolákban. A közép- és elemi iskolákban március tizenötödikén a szokott ünnepélyességgel tartják meg. A tanulóifjúság istentiszteleten vesz részt, ami után az iskolákban fogják méltatni e nagy nap emlékét. A tanítás e napon szünetelni fog.

Hónap vonulnak be az érettségizett önkéntesek. Azok a középiskolai tanulók, akik a haditanfolyamon most tették le az érettségi vizsgát, márc. 15-én vonulnak be mint önkéntesek katonai szolgálatra.

Március idusa az egyháznál. Szabadkán a vallásfelekezetek is a szokott módon fogják megünnepelni március idusát. Minden templomban és imaházban diszes istentisztelet lesz ebből az alkalomból. A Szent Teréz templomban Vojnich Dezső prépost-plébános fog ünnepi misét mondani fényes segédlettel és karékkal délelőtt tíz órakor. A misén részt fog venni testületileg a város, az állami hivatalok és a katonaság is.

Hozzák a rekvirált kövér-sertéseket. A rekvirált kövér sertések beszállítását most kezdték meg a gazdák. Az Országos Közélemezési Hivatal egy részüket a Hartmann és Connen szabadkai cég, más részüket a városi gazdasági ügyosztály közvetítésével veszi át.

A tisztviselők fája. A tisztviselők beszerzési csoportja figyelmezteti tagjait, hogy tüzelőfára még eljegyezhetnek Palotás Gerő titkárnál (kir. adóhivatalban) délelőtt 9—12 és délután 3—5-ig, vagy 5—7 óráig a csoport tüzelhelyiségeiben.

Ribillió a Harmat-utcában.

Tegnap reggel a Harmat-utcában kissé rejtélyes eset történt. Egy kusza tekintetű fiatal ember, akit abban az utcában mindenki ismer, betörte az egyik ház kapuját és úgy rontott be az udvarba, mint ha esztét vesztette volna. A ház gazdája, egy asszony, rákiáltott, hogy takarodjék onnan, mire az izgatott külsejű férfiú revolvért rántott elő és azt ráemelte az asszonyra. Az asszony segélykiáltásaira mindenfelől előrohantak a szomszédok akik a bolondképű legényt lefoglalták és átadták a rendőrségnek. A Harmat-utcában most a fölött tanakodnak, hogy ugyan mitől kergülhetett meg az az örült spanyol.

Négy heti mezőgazdasági szabadság. A honvédelmi miniszter a hadügyminiszterrel egyetértésben, rendeletet adott ki, amely szerint harctéri szolgálatra nem alkalmas egyéneknek négy heti mezőgazdasági szabadság adható. A szabadságra igényt tarthatnak olyanok is, akiknek nincs saját földjük, hanem a testvérük, apósuk, vagy más hozzátartozójuk földjét munkálják meg.

Vásárlási igazolvány kell a marhavásárláshoz. A földmivelésügyi miniszter legújabb rendelete értelmében marhát és juhot csak vásárlási igazolvánnyal lehet vásárolni. A szállításhoz nem kell külön igazolvány.

A Živnostenska Banka alapítókezelése. Prágai jelentés szerint a „Živnostenska Banka“ most hajtja végre alapítójának 100 millióról 120 millió koronára való felemelését. Az új részvényeket egyenlő arányban 285 koronás árfolyamon a régi részvényeseknek ajánlják fel. Az új részvényvásárlók 310 koronáért kapják a részvényeket.

Uj villamosvasuti megálló a palicsi uton. Egy negyven tagból álló érdekeltség arra kérte a Villamos Vasutársaságot, hogy a palicsi közuton, a Zuffa-féle szálló előtt, egy új megállóhelyet engedélyezzen. A társaság még nem döntött a kérelem fölött, de nem szenved kétséget, hogy az érdekeltek kívánsága teljesülni fog.

MOZI.

A Korzó-Mozi műsora. Csütörtök: Az operettek gyöngye, Leon Viktor híres darabja: A koldus gróf. Főszereplők: Szentgyörgyi Márta, Pethő Attila, Zilahi Gyula, dr. Tordai. A magyar filmek legkiválóbbja.

